

Дејан В. АЈДАЧИЋ*
Uniwersytet Gdański
Wydział Filologiczny
Instytut Studiów Klasycznych i Slawistyki

Оригинални научни рад
Примљен: 16. 4. 2025.
Прихваћен: 13. 6. 2025.

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ О КОСОВСКОЈ БИЦИ У ПРЕВОДИМА И РЕЦЕПЦИЈИ ПОЉАКА

У раду се наводе пољски преводи песама о Косовској бици, углавном из збирки Вука Карацића – Владислава Падлевског (1846), Бохдана Залеског (1852), Романа Зморског (1853, *Lazarica* 1860), Изидора Коперњицког *Pieśni serbskie o Kosowskim boju* с предговором Т. Т. Жежа. (1889) *Pieśni serbskie o kosowskom boju* (1889, 1899), Антони Богуславског и Чеслава Јастшембца у избору Јулија Бенеша за Југословенску библиотеку (1938, поновљено у избору Маријана Јакубца 1948), те у новим преводима Ане Камјењске (1967). Указује се на ставове Адама Мицкјевича изложене на предавањима на Колеж д Франсу, на предговор Романа Зморског његовој књизи *Lazarica*, предговор Томаша Жежа (1889), увод Изидора Коперњицког (1899), те двадесетовековне студије низа аутора.

Кључне речи: српска народна епика, Косовска битка, преводи, рецепција.

Османска империја се ширила на европском тлу освајајући једну за другом хришћанске државе на Балкану у биткама и потоњим пљачкама граничних крајева. После распада држава цара Душана Турци су поразили српске великаше Вукашина Мрњавчевића на Марици 1371. У великом боју на Косовом пољу 1389. Турци и Срби су имали велике губитке, а погинули су предводници њихових војски – султан Мурат и кнез Лазар. У усменој традицији Срба већ почиње да се јавља са различитим именом Милош Кобилић као јунак који је убио султана, развија се легенда о кнезу Лазару уз преплитање са елементима „архаичне епске традиције сродних индоевропских народа” (Јома 2002: 133), те елементима црквених предања повезана са светошћу Лазара (Трифуновић 1968, Сувајдић 2021: 43–47). Крајем 15. века се склапају елементи о неслози пред битку и издаји, па се у *Јаничаровим успоменама* Константина из Остролице и *Краљевству Словена* Мавра Орбина појављују

* dejan.ajdacic@ug.edu.pl; <https://orcid.org/0000-0002-4098-4660>

сви елементи косовске легенде (Сувајџић 2021: 58). О преиначењима историјских чињеница у јуначким песмама и историјским предањима, те о пресмишљавању улоге актера писали су разгрћући мит од легенде Иларион Руварац, Миодраг Поповић (1976), Ненад Љубинковић у књизи *Од косовске битке до косовске легенде* (2018), Јелка Ређеп у књизи *Косовска легенда* (Ређеп 2007) и др.

Током 19. века збирке Вука Караџића биле су најважнији и најпознатији извор песама о Косовском боју. Најпре је 1814. објављена песма „О Милошу Обилићу” у књизи *Мала прстонародња славено-србска пјеснарица*, а наредне године, 1815. у *Народној србској пјеснарици* Караџић је објавио песме „О Кнезу Лазару (о Косовској битки)”, „О Косовској битки”, „Прекидци (Fragmenta) различних косовских пјесана”. У другој књизи *Српских народних пјесама* лајпцишког издања 1823. године – у којој су пјесме јуначке настарије Вук Караџић – „Јадранин из Тршића, а од старине Дробњак из Петнице” објавио је и низ песама о догађајима пред Косовску битку (нпр. Зидање Раванице, Бановић Страхиња, одломци) и након битке (Косовска дјевојка, Смрт мајке Југовића) које су посредством превода постале знане у европским културама, при чему је огромну утицај на ширење интересовања имао превод Немице Терезе Лујзе Албертине фон Јакоб, коју су Србији звали Талфија. У овом прилогу ће бити хронолошки осветљена појава превода српских народних песама о косовској бици на пољски језик, те виђења и тумачења ових песама у Пољској.

15. век. Константин Михаиловић из Островице

Један од најстаријих помена Косовског боја је повезан са пољским преписима списа *Турске хронике* Константина из Островице са Косова (1435–ок. 1500). Овај Србин је у своје дело настало крајем 15. века унео лична сазнања живота у Турској и упозорио хришћане на опасности које им прете од Турака. У тексту се описују обе косовске битке, прве 1389. године са поменом издаје и убиства кнеза Лазара и султана Мурата (1912: 39-40), те друга битке, 1448. у којој су Турци поразили мађарску војску Јанка Хуњадија (1912: 66–67, 243–244). Спис Константина Михајловића постојао је у више чешких и пољских преписа. Књига је први пут објављена у Варшави под насловом *Pamiętnik Janczara* (1828), а потом су два издања објављена у Саноку 1857, 1868. У издању Јана Лоса наслов је проширен *Pamiętniki Janczara czyli Kronika Turecka Konstantego z Ostrowicy napisana między r. 1496 a 1501* (Лос 1912). Српски превод дела Константина из Островице објавио је Јанко Шафарик 1828, а његов превод је поновљен у издањима 1865, 1935. године. Од 1959. године објављено је више издања књиге *Јаничарове успомене или Турска хроника* у преводу Ђорђа Живановића. Докторску студију о језику овог списа написала је 1972. године Гордана Јовановић, а о овој књизи писали су Бранислав Ћирлић (1952), Ангиоло Данти (1969), Станислав Биљина (1972) Ђорђе Живановић (1976), Соња Петровић и Дејан Илић (2018) и др.

1841. Адам Мицкјевич

У упознавању Пољака са српским народним песмама о Косову десио се чудан редослед – најпре су се појавила предавања на француском језику пољског песника на париском Колеж д Франсу, који је основао Пољак Адам Чарториски. Са француског су предавања преведена на пољски, али су вести о српским темама дошле до читалаца у градовима Хабзбуршке монархије и Србије и шириле су се по српским листовима. О Мицкјевичевом односу према српској народној поезији први је темељно писао пољски историчар и слависта Хенрик Батовски (1934, 1956). Подстицај за бављење словенским књижевностима добио је из читања Шафарикове књиге (Батовски 1956)

Када је реч о припреми предавања о српским народним песмама, у оквиру циклуса пољски слависта Хенрик Батовски је осветлио користећи Мицкјевичеву преписку са пријатељима Луцјаном Сјемењским и Бохданом Залеским, у којој их је он молио да му помогну у прикупљању извора, што потврђује да су његова знања о српској епизи до тада била оскудна.

Мицкјевич пораз у боју на Косову сагледава као трајни губитак великашке елите, што је по њему довело до памћења историје само у усменом, народном памћењу. Такав суд уводи преоштре резове како у историју, тако и у историју усмене традиције Срба. Ослонац за ту поједностављену представу произлази из непознавања веза писане и усмене традиције и у песмама везаним за време пред, у току и после Косовског боја. Велику пажњу Адам Мицкјевич поклања кнезу Лазару, његовој светости и његовом бирању царства небеског. То су мотиви очигледни у народним песмама, али оно што Мицкјевич није могао да зна јесте да су они у народну поезију дошли из црквених кругова.

Линија коју пољски песник у свом виђењу вишеструко провлачи у свом тумачењу српских јуначких народних песама, па и оних везаних за Косово јесу паралеле – поређења пре свега са хомеровском традицијом, како је говорио – хомеридима. Хомерско питање о могућностима стварања и преношења епова као дугачких и сложено организованих песама било је са обновљеним жаром постављано крајем 18. и почетком 19. века. Биле су то теорије Вика и Волфа, док друге ауторе Мицкјевич на предавањима не помиње. Разумљиво је да је песма „Женидба Максима Црнојевића” како у литератури која је била позната пољском песнику, тако и у његовим разматрањима давала пример у прилог могућности да „варвари” могу да памте и тако велике и довршене текстове. Али како Мицкјевичев сматра песме о Косовском боју пресудним у историји и прелому ка превази усмене културе, пита се зашто Срби нису створили еп као целину.

Други аспект тумачења српских народних песама чини њихово поређење са грчким старогрчким митовима, сповима и њиховим јунацима. Паралеле које Мицкјевич наводи не оснажују његове тезе. И потоњи историчари књижевности који су се бавили српским темама у Мицкјевичевим предавањима на Колеж д Франсу, попут Маријана Јакубца (1948) у предговору своје антологије, Љубомира Дурковић Јакшића (1988), Петра Буњака,

Ригелса Халилија или Дамјана Кубика уочавају значај хомерског питања у сагледавању српске народне поезије, укључујући и песме о Косовском боју. Оцене о думетима Мицкјевичевих увида су различите. Петар Буњак мерилима позитивистичке науке о књижевности пише да Мицкјевичева предавања није могуће ставити у контекст савремене славистике, књижевне историје и компаратистике (Буњак 2016: 74). Ригелс Халили у књизи *Народ и његове песме* о усменом и писаном у епизи Срба и Албанаца, објављеној на пољском језику, истиче хомерски аспект у Мицкјевичевим предавањима и високо цени његова повезивања, те коментарише питање Лазарице (Халили 2012: 240–243, 285). Дамјан Кубик је уверен да Мицкјевич сматра да су се у српској усменој традицији сабрало више предуслова за стварање епа, али да није постојала фабуларно кодифицирана митологија (Кубик 2015: 181). Као запречавајући чинилац Кубик сматра и Мицкјевичево уверење да је присуство ислама и Турака онемогућило стварање такве митологије.

1846. Влођимјеж Падљевски

Песму из Караџићеве збирке најстаријег доба „Цар Лазар и царица Милица” превео је Влођимјеж Падљевски под насловом „Bitwa pod Kosową” у трећеј свесци часописа *Biblioteka Warszawska. Pismo poświęcone naukom, sztukom i przemysłowi* (114–118). На крају се налазе датум и место превода – 19. април 1843, Хотин. Крешимир Георгијевић у књизи преводиоца назива Владиславом, а у коментару превода суди да Падљевски није користио Талфијин превод на немачки језик. По оцени овог слависте, превод Падљевског је бољи од тада већ постојећег, али још необјављеног превода исте песме Бохдана Залеског.

1852. Бохдан Залески

Пољски романтичар, који је после пропасти устанка 1830. против Руса, у младости преводио српске народне песме, међу којима и неколико песама о Косовском боју. Он их је објавио касније, тек у четвртном тому сабраних песама и превода *Поезије Залески* (1852). У књизи је објављено 58 српских народних лирских, епских песама и балада, међу којима су и песме: „Pobożność i Bój Kosowski”, „Car Łazarz i Carzyca Milica”, „Bój Kosowski”, „Głowa Świętego Łazarza”, „Kosowska Dziewczyna”.

1853, 1860. Роман Зморски

Роман Зморски, песник и преводилац из Варшаве, најпре је 1853. године објавио велику књигу превода српских народних песама (Лис Вјелгош 2016), а након тога је направио две уже збирке, једну са песмама о Краљевићу Марку – *Królewicz Marko. Narodowe pieśni serbskie* (1859), а потом другу, са песмама о косовском боју – *Lazarica: ustęp z narodowych pieśni serbskich* (1860) која

садржи 13 песама из Карацићеве збирке и као додатак песму „Смрт Уроша Немањића” из *Пјеваније* Чубре Чојковића – Симе Милутиновића.

Збирка превода садржи предговор Зморског. Наслов збирке речито указује на идеју о постојању целовитог епа о Косовском боју. Вук Карацић је у *Српском рјечнику* (1818) јединицу „Лазарица” овако одредио:

тако зову слијепци ону велику пјесму од кнеза Лазара и од Косовског боја . Лазарица се почиње: Цар Мурате у Косово паде, | Како паде ситну књигу пише, | Те је шаље ка Крушевцу граду – А све су остале Косовске пјесме комади од Лазарице (Карацић 1818).

У каснијим својим списима Карацић није развијао идеју о постојању великог епа. Тумачи српских јуначких песама су се враћали хомерском питању, тј. испитивању могућности да један певач испева велики еп најчешће на примеру дугачке песме старца Милије. У 19. веку је идеја о постојању косовског епа навела неке песнике да створе своју, ауторску „Лазарицу”. Роман Зморски, који је био упућен у идеје о постојању косовског епа, назвао је своју збирку *Лазарицом*.

1867. Франћишек Матејко

Краковски библиотекар и историчар-слависта, Франћишек (Фран) Ксавериј Едвард Матејко, старији брат сликара Јана Матејке, објавио је преводе записа које је Аца Поповић сакупио у Срему и објавио у Прагу. Међу тим песмама, које по Георгијевићу немају вредност, нема песама косовске тематике. Матејко је у часопису *Przegląd Polski* објавио чланак *Ślōwo o narodowej epopei serbskiej* (1867). Аутор наводи да насупрот оскудним писаним изворима Срби имају веома богату епску поезију која је овековечила догађаје и историјске актере, који су захваљујући ученим Немцима, постали познати и у Француској, Италији, Енглеској и Пољској. Поједине песме се могу повезати и објединити у еп, што је показао немачки песник Зигфрид Капер *Лазар, српски цар* (Матејко 1867: 132). Матејко хвали високе врлине у песмама, помиње Карацићеве поделе песама и преводе Романа Зморског. Главни пажњу посвећује песму „Урош и Мрњавчевићи” представљеној у преводу, а потом истиче поље Косово и Самодрезу цркву с почетка песме уз коментар да нема фаталнијег места за јужне Словене од Косова, те пише о подвигу Милоша Обилића и „црној издаји Вука Бранковића” (1867: 142–143). Матејко открива да је објавио је књигу превода без Вукових песама у Варшавској библиотеци 1857. под именом псеудонимом Едварда Бжетислава (Edward Brzysław).

1889, 1899. Изидор Коперњицки

Поводом петсто година од Косовског боја у Кракову је објављена књига *Pieśni serbskie o Kosowskim boju* (1889). При врху насловне стране писало је латиницом на српском језику – Na Vidov-dan 1389-1880, а на њеном доњем делу указано је да су у књизи представљени нови преводи Изидора Коперњицког и предговор Т. Т. Жежа, тј. Зигмунта Милковског, врсног зналаца Балкана и аутора низа историјских романа које је он потписивао псеудонимом Теодор Томаш Жеж. На посебном листу написана је посвета: „W pięćwiekowa sławę Widow-dana Narodowi serbskiemu na poklon za przyjęcioe bratnie w swojej ziemi, nieśmiertelne pieśni o Kosowie, polską nutą w duszy odwótrzone offiarują rodzięczny pobratymcy”. У књизи су објављени преводи 14 песама. Свестрани Изидор Коперњицки, по професији лекар, а по интересовањима етнограф, антрополог, зналац језика и преводилац објавио је у овој књизи по оцени филолога најбоље преводе косовских песама на полски.

1889. Косово поље

Велики део додатка *Przegląd Literacki* листа *Kraj*, на полском језику објављен 15/28. јуна у Петербургу, посвећен петстогодишњици Косовског боја садржи текст Радована Кошутића (1889: 1–3), преводе песама Бохдана Залеског (1889: 3–8), одломак из историје Србије из предавања Адама Мицкјевича на Колеж д Франсу (1889: 8–11), текст Томаша Жежа о јуначким песмама о Косовском боју (1889: 11–15), текст Броњислава Грабовског „Србија у пољској књижевности” са поменима списка Константина Михајловића из Островице и наводом опширног одломка, те поменом Мицкјевичевих предавања, превода Залеског, Зморског, Матејке, поеме „Милош Кобилић” данас мало познатог Клеменса Подвисоцког, објављене у варшавском листу „Tygodnik Ilustrowany” којој Грабоски замера одсуство српских црта и коришћење трећеразредних извора (1889:). У додатку су објављене и три изабране песме из Косовског епа у преводу Изидора Коперњицког из збирке објављене те године – „Мусић Стефан”, „Смрт мајке Југовића”, „Царица Милица и војвода Владета” (1889: 19–22).

1938, 1948. Чеслав Јастшембјец

Преводи српске и хрватске књижевности на полски језик су у периоду између два светска рата били расути у часописима, док су ауторске књиге биле ретко објављиване. Стога је огроман био значај „Југословенске библиотеке” као темељно осмишљене серије. У овој библиотеци појавила се и књига југословенске народне поезије коју је приредио Јулије Бенешић. Ова књига садржи предговор Герхарда Геземана, значајног слависте тога доба.

У дугачком предговору Герхарда Геземана, преведеном са немачког језика, јуначка поезија је раздељена по циклусима, а у песмама о боју на Косову пољу говори се о историјским подацима и стварању косовског мита (Геземан 1938: 83–85).

Све преведене песме у антологији југословенске народне поезије су из Караџићеве збирке *Српске народне пјесме*. Четири песме је превео Антони Богуславски („Зидање Раванице”, „Славу слави српски кнез Лазаре”, „Цар Лазар и царица Милица”, „Стефан Мусић”), а две је превео Чеслав Јастшембјец („Косовка девојка” и „Смрт мајке Југовића”).

У антологији југословенске епике (1948) у избору Маријана Јакубца објављене су четири песме из друге Караџићеве књиге српских народних песама – „Зидање Раванице”, „Цар Лазар и Царица Милица”, „Косовка Дјевојка” и „Смрт мајке Југовића”. Оспоравајући као заблуде романтичара да су народне песме настале у време Косовске битке, Јакубјец се позива на мотиве из писаних текстова који су из доцније епохе (1948: IX–X, XL–XLII). Такве везе нису спорне, и истраживања су продужили Јелка Ређеп, Ђорђе Трифунчић, али у прилог и већој старини народних песама иду ставови проналажења древног Пракосова у радовима Александра Ломе.

1967. Ана Камјењска

У збирци у избору и преводу Ане Камјењске *Perły i kamienie: wybór serbsko-chorwackiej poezji ludowej* (1967) објављене су лирске, епске и баладне песме из српских и хрватских записа, укључујући и неколико предвуковских записа. Песникиња и преводилац са више језика, Камјењска је из круга песама о Косовској бици превела четири песме из Караџићеве друге књиге јуначких песама и то песме које су и пре ње превођене – „Зидање Раванице”, „Цар Лазар и Царица Милица”, „Стеван Мусић”, „Смрт мајке Југовића”.

Ликови и теме Косовског боја у пољским тумачењима

Кратак осврт на пољске преводе и текстове Пољака о Косовском боју указује да је интересовање за ове песме било јаче у 19. веку. Током 19. века често су српске јунаке поредили са јунацима старогрчке митологије, а народне песме гледали као одраз народног памћења давних догађаја. У њиховим коментарима се од Мицкјевича, па преко Зморског и Жежа уводи и хомерско питање, које и пољски тумачи повезују са питањем могућег постојање велике песме, епа о Косовском боју. У 20. веку у веома репрезентативном избору југословенских народних песама Јулија Бенеша у „Југословенској библиотеци”, као и у потоњим збиркама, објављен је мањи број песама, најчешће у сличном избору. Неке од песама о Косовском боју су преведене од стране више преводилаца што омогућава и њихово поређење. Песме о Косову су

Пољаци преводили из Карацићевих збирки, а у текстовима су користили и друге историјске изворе сходно сазнањима свог времена.

Важне историјске и транслатолошке аспекте су осветлили Крешимир Георгијевић и Милица Јакубец Семкова, Петар Буњак и др. Старији извори из приморских записа ушли су у академске студије по објављивању Богишићеве збирке крајем 19. века, па њих помиње средином 20. века Маријан Јакубец у предговору поменуте антологије југословенске епике (1948). Хенрика Чајка излаже увиде својих истраживања о косовским песамама у књизи о епици јужних Словена (Чајка 1973: 11–14), а Илона Чаманска у чланку о турским ратовима од 14. до 17. века у песамама народа јужне и централне Европе (Чаманска 2001). Нове и важне аспекте отварају поређења са песамама других балканских народа, као што је то показао Ригелс Халили. Иако је интересовање за јуначку епику јужних Словена мање но у 19. веку, ново доба нуди и нове изазове у историјско културолошким и филолошким тумачењима.

ЛИТЕРАТУРА

- Батовски 1934:** H. Batowski, Mickiewicz a serbska pieśń ludowa, *Pamiętnik Literacki*, 31/1/4, 29–57.
- Батовски 1956:** H. Batowski, *Mickiewicz jako badacz słowiańszczyzny*, Warszawa: Ossolineum, 1956.
- Биљина 1972:** Stanisław Bylina, Serbski plan wyprawy antytureckiej. O tzw. „Pamiętnikach Janczara” Konstantego z Ostrowicy, u: J. Śliżińskiego (red.), *Polsko – jugosłowiańskie stosunki literackie*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 5–25.
- Буњак 2016:** П. Буњак, Мицкјевич о Србима, у: Д. Ајдачић (уред.), *Срби и српско: зборник радова*, Београд: Алма, 72–89.
- Геземан 1938:** G. Gesemann, Wstęp, u: *Jugosłowiańska poezja ludowa*, Warszawa, Instytut wydawnicy „Biblioteka Polska”, 5–103.
- Георгијевић 1936:** К. Георгијевић, *Српскохрватска народна песма у пољској књижевности Студија из упоредне историје словенских књижевности*, Београд: СКА. <<https://rastko.rs/rastko-pl/umetnost/knjizevnost/studije/kgeorgijevic-pesma.php>> 15.04.2025.
- Грабовски 1889:** B. Grabowski, Serbia w literaturze polskiej, *Przegląd Literacki*, dodatek do „Kraju”, t. 8, nr 24, 15–19.
- Данти 1969:** A. Danti, Ani janczar ani autor kroniki tureckiej ? (W sprawie Konstantego Michailowicia z Ostrowicy), *Pamiętnik Słowiański* 19 (1969), 101–113.
- Зморски 1860:** R. Zmorski, *Lazarica : ustęp z narodowych pieśni serbskich*, Warszawa.
- Илешич 1934:** F. Ilešič, Adam Mickiewicz u południowych Słowian (dzisiejszych Jugosłowian), u: *Księga referatów : II Międzynarodowy zjazd slawistów (filologów słowiańskich). Sekcja II – Historia literatury*, Warszawa, 59–61.

- Јакубјец (ред.) 1948:** М. Jakóbiec, *Jugosłowiańska epika ludowa*, Wrocław: Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich.
- Јакубјец-Семкова 1991:** М. Jakóbiec-Semkowowa, *Słowiańska pieśń ludowa w polskich przekładach doby romantyzmu*, Slavica Wratislaviensia: t. 67. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- Караџић 1818:** В.С. Караџић: *Српски рјечник*. <<https://raskovnik.org/>> 15.04.2025.
- Камјењска (ред.) 1967:** А. Камјењска, *Perły i kamienie: wybór serbsko-chorwackiej poezji ludowej*, Warszawa: PIW.
- Кубик 2015:** D. Kubik, *Południowosłowiańska „kultura wyobrazona”*, Kraków: Nomos.
- Коперњицки 1889:** I. Kopernicki, *Pieśni serbskie o Kosowskim boju*, Kraków: Gebethner i spółka.
- Лис Вјелгош 2016:** I. Lis-Wielgosz, „Zbiór ten nie zostanie bezużytecznym w księgarstwie ciężarem”, czyli Narodowe pieśni serbskie wybrane i przełożone przez Romana Zmorskiego, *Przekłady Literatur Słowiańskich*, T. 7, cz. 1, 165–182.
- Лома 2002:** А. Лома, *Пракосово: словенски и индоевропски корени српске епике*, Београд: Балканолошки институт САНУ.
- Лос 1912 (ред.):** *Pamiętniki Janczara, czyli kronika turecka Konstantego z Ostrowicy, napisana między r. 1496 a 1501*, wyd. Jan Łoś, Kraków: Akademia Umiejętności, 1912. Biblioteka Pisarzy Polskich nr 63.
- Матејко 1867:** F. Matejko, Słowo o narodowej eposie serbskiej, *Przegląd Polski*, 1867/68, 129–149.
- Пантић 1975:** М. Пантић, Кнез Лазар и Косовска битка у старој књижевности Дубровника и Боке Которске, у: *О кнезу Лазару*, Београд, стр. 383–406.
- Петровић 2001:** С. Петровић, Косовска битка у усменој поезији, у: С. Петровић (прир.), *Српске народне умотворине*, књ. 3, Београд: Гутенбергова галаксија.
- Петровић, Илић 2018:** С. Петровић, Д. Илић, „О божјој казни због грехова наших”: Прича о паду српског царства у делу Константина Михаиловића из Островице, *Савремена српска фолклористика V*, Фолклорно наслеђе Срба са Косова и Метохије у словенском контексту, 301–317.
- Поповић 1976:** М. Поповић, *Видовдан и часни крст, Оглед из књижевне археологије*, Београд: Слово љубве.
- Ређеп 2007:** Ј. Ређеп, *Косовска легенда*, Нови Сад: Прометеј
- Семкув 1965:** М. Semków, Roman Zmorski jako znawca i tłumacz ludowej poezji serbskiej, *Prace literackie*, nr. 7: 61–97.
- Сувајџић 2021:** Б. Сувајџић, *Кључ од Косова*, Београд: Албатрос плус.
- Трифунковић 1968:** Ђ. Трифунковић, *Српски средњовековни списи о кнезу Лазару и Косовском боју*, Крушевац.
- Франчић 1966:** V. Frančić, *Vuk Stefanović Karadžić w kręgu słowianofilów polskich*, Wrocław etc.: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Халили 2012:** R. Halili, *Naród i jego pieśni. Rzecz o oralności, piśmienności i epice ludowej wśród Albańczyków i Serbów*. Warszawa: Wydawnictwo UW.

Чажка 1973: H. Czajka, *Bohaterska epika ludowa Słowian Południowych*, Wrocław: PAN.

Чамањска 2001: I. Czamańska, Wojny tureckie XIV–XVII wieku w pieśniach narodowości Europy południowowschodniej i środkowej, *Napis*, Seria VII: 281–296.

Чојковић 1837: Ч. Чојковић, *Пјеванија црногорска и херцеговачка*, Лајпциг.

Ћирлић 1952: B. Ćirlić, Próba nowego spojrzenia na „Pamiętniki Janczara”, *Pamiętnik literacki*, 43/1–2, 140–170.

Dejan V. Ajdačić

SERBIAN FOLK SONGS ABOUT THE BATTLE OF KOSOVO IN TRANSLATIONS AND RECEPTION BY POLISH

Summary

The paper analyzes the translations of poems about the Battle of Kosovo, mainly from the collections of Vuk Karadžić – Władisław Padlewski (1846), Józef Bohdan Zaleski (1852), Roman Zmorski (1853, *Lazarica* 1860), Izidor Kopernicki *Pieśni serbskie o Kosowski boju* with a preface by T. T. Jeż. (1889, 1899), by Antoni Bogusławski and Czesław Jastrzęmbiec in the selection of Julije Benešić for the “Yugoslav Library” (1938), also in anthology of Marian Jakóbiec (1948) and Ana Kamińska (1967). The views of Adam Mickiewicz presented at lectures at the Collège de France, Roman Zmorski’s preface to his book *Lazarica*, Tomasz Jeż’s preface (1889), Izidor Kopernicki’s introduction (1899), and twentieth-century studies by a number of authors

Keywords: Serbian folk epic, Kosovo battle, translations, reception.